

de Resultater, Forfatteren er naaet til, maa dog enhver, som beskæftiger sig med disse Studier, vide Dr. Schütte stor Tak, fordi han ved sin skarpsindige og udmærkede Undersøgelse har skabt en ny, værdifuld Arbejdshypothese og derigennem Mulighed for at trænge tilbunds i et Problem, som længe har været et crux for den lærde Verden.

Værket ledsages af en Række interessante Illustrationer deriblandt en Gengivelse af Germania Kortet i Codex Urb. 82 og Codex Burney 111. Det er beklageligt, at disse to andetsteds ikke tilgængelige og for Forstaaelsen overordentlig vigtige Bilag er udførte i saa lille Maalestok, at Navnene kun kan læses ved Hjælp af en meget stærk Lupe.

Sofus Larsen.

Max Schmidt: Die Aruaken. Ein Beitrag zum Problem der Kulturverbreitung. Mit einer Karte. Veit & Co. Leipzig 1917. 109 Sider. 8°. (Studien zur Ethnologie und Soziologie, herausgegeben von A. Vierkandt, Heft I).

For os herhjemme, der har en saa lærerig Undersøgelse over en Folkeæts Udbredelse som Prof. Steensby's antropogeografiske Studie over Eskimoerne, er der en særlig Interesse ved at stifte Bekendtskab med det foreliggende Arbejde, fordi der deri over for et ret beslægtet Æmne er anvendt en ny og netop derfor saa tankevækkende Metode. Naar Forf. nemlig underkaster Aruak-Indianernes Udbredelse et indgaaende Studium, sker det hovedsagelig fra et sociologisk Synspunkt. Grundlaget dannes mest af hans egne Iagttagelser fra Syd-Amerika. Derimod har han kun i ringe — vistnok for ringe — Grad taget Hensyn til den gamle spanske og portugisiske Literatur.

Aruakerne udgør en af den nye Verdens største Sprogætter. Aruakiske Stammer lever i Guiana, Venezuela og langs Rio das Amazonas' sydlige Bifloder til helt ned i Gran Chaco; men ejendommeligt nok svarer der til denne Sprogfælleskab ikke nogen Lighed i Kultur ud over, at man overalt har med Svedjedyrkere at gøre, og rundt om mellem Aruakerne sidder der Stammer med ganske forskellige Sprog (Caraib, Tupi, Betoya, Panó o. a.). Forf. søger nu at udrede, hvad der ligger til Grund for disse mærkelige Forhold.

Det er indlysende, at Aruakerne engang maa have ejet et langt mindre Omraade end det nuværende. Spørgsmaalet om, hvor deres egentlige Hjem er, kommer Forf. dog ikke ind paa. Derimod søger han at forklare selve Udbredelsens Væsen. Af Bevæggrunde til den finder han tre, nemlig en Stræben for det første efter at inddrage nyt Svedjeland, for det andet efter Erhvervelse af forøget Arbejdskraft og for det tredje efter Herredømmet over Kilderne for de nødvendige Produktionsmidler (f. Eks. over Steder, hvorfra Stenøkserne kunde hentes).

Størst Betydning har vel nok Erhvervelsen af Arbejdskraft haft, idet man har bragt denne til Veje dels gennem Kvinderov, dels paa en Maade, der maaske bedst kan betegnes som en *«pénétration pacifique»*. Aruakerne skal saa at sige have undergravet deres fremmede, mindre

kultiverede Nabostammers økonomiske Liv, navnlig ved Hjælp af visse Samfundsforhold som Moderret, Eksogami o. a., indtil de tilsidst er bragte i Afhængighed og, hvad der er Kærnen i Sagen, er blevne aruakiserede. Som Forf. stærkt understreger, er der saaledes ikke Tale om nogen enkelt, aruakisk Udvandring, en Folkebølge, der er skyllet hen over Syd-Amerika. Aruakernes Udbredelse har snarest været en Slags Kolonisation. Deraf kommer det netop, at der er saa stor Forskel i Kultur mellem Ættens mange Folkeslag, og at der inden for dens Omraade kan sidde saa mange ikke (man fristes til at sige: endnu ikke) aruakiserede Stammer.

Forf. mener, at Aruakerne i meget høj Grad handler bevidst over for de omboende Folk, og det er ogsaa selvfølgelig, at der drives økonomisk Politik i Urskoven lige saa vel som mellem Stormagterne. Dog gør man vistnok vel i at erindre sig, at hine Samfundsforhold, der virker saa at Udbredelsen kan gaa for sig, sikkerlig ikke er opstaaede, for at det kunde ske. Og mere end en yderst snæver, lokal Politik kan vel knap komme i Betragtning.

I et af de sidste Afsnit berører Forf. Forholdet mellem Kulturformerne hos Aruakerne og de gamle Folkeslag paa Andes-Bjærgene, og hævder her — hvad der dog først for nylig er blevet fuldgyldigt paavist af Erland Nordenskiöld¹⁾ —, at der findes visse Lighedspunkter mellem Aruak-Kulturen i det østlige Bolivia og den ældre, saakaldte Tiahuanaco-Kultur i Bjærgene, hvorimod den staaer ganske fremmed over for det yngre, incaiske Lag. Forhaabentlig vil Forf., som han ogsaa selv antyder, engang tage denne Sag op til nærmere Undersøgelse. Det foreliggende, Værk lader til Fulde formode, at han vil kunne opnaa interessante Resultater.

Kaj Birket-Smith.

Sweden: Historical and Statistical Handbook. By Order of the Swedish Government edited by J. Guinchard. Second Edition Stockholm 1914.

Dette monumentale Værk, som det vel bliver fast Regel at se i nye Udgaver med visse Tidsmellemlum, er nu udkommet i 2. Udgave. Den første Udgave blev oprindelig iværksat for at foreligge paa Verdensudstillingen i Paris 1900 og udkom paa Fransk. Senere kom en engelsk og en svensk Udgave. Den foreliggende Udgave er betydelig større end den første og er samlet i 2 Bind, hvoraf 1. Bind omhandler Land og Folk og 2. Bind Sverrigs økonomiske Hjælpekilder. Udgivelsen og Ledelsen af Arbejdet er besørget af Dr. Guinchard, Direktør for Statistisk Bureau i Stockholm, og de enkelte, talrige Afsnit er udarbejdet af en stor Række sagkyndige Medarbejdere. Værket, der ialt omfatter ca. 1600 Oktavsider, er overordentlig omfattende, der findes næppe det Spørgsmaal i Almindelighed om Sverrig, som man ikke her faar besvaret. Det første Bind begynder med en knap geografisk og en historisk Oversigt, hvorefter følger Be-

¹⁾ Die östliche Ausbreitung der Tiahuanacokultur in Bolivien und ihr Verhältnis zur Aruakkultur in Mojos. (Zeitschrift für Ethnologie, Berlin 1918).